

**2024. AASTA RIIGIEELARVE SEADUSE
MUUTMISE SEADUSE EELNÕU (389 SE) III
LUGEMISE MUUDATUSETTEPANEKUTE
SELETUSKIRI**

ÜLDIST

2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu algatas Vabariigi Valitsus käesoleva aasta 4. märtsil. Dokumentis kajastatud muudatusettepanekud on esitatud 2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise eelnõule (389 SE).

Eelnõu kolmandale lugemisele esitatakse Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi muudatusettepanek ja tekstiparagrahv, mis puudutab Maaelu Edendamise Sihtasutuse sihtkapitali vahendeid. Lisaks esitatakse muudatusettepanek 2024. aasta riigieelarve seadusesse täiendava tekstiparagrahvi lisamiseks, mis annab Kaitseministeeriumile või tema valitsemisala asutustele loa vahendada kaitsealase koostöö sihtriikide kaitseotstarbelise varustuse soetusi.

2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõule esitatud muudatusettepanek on üles ehitatud lähtudes 2024. aasta riigieelarve seaduse struktuurist ning kajastatud on ainult muutuvaid riigieelarve finantseerimistingute eelarveid.

Ümardamine tuhande euroni võib põhjustada väikeseid erinevusi tabeli ja selgitustes toodud andmete võrdlemisel.

2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu muudatusettepanekute koostamise aluseks on täiseurodes andmed. Eelnõu muudatusettepanekud esitatakse Riigikogule kinnitamiseks tuhandetes eurodes.

Seletuskirja koostasid: Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna finantstalituse ametnikud koostöös teiste ministeeriumide ametnikega.

I ÜLEVAADE 2024. AASTA RIIGIEELARVE MUUTMISE SEADUSEST

Teha eelnõus järgmised muudatused:

§ 1. Muudatused riigieelarve vahendites (tuhandetes eurodes)

1 MUUDATUSETTEPANEK

Tabel 1. Muudatused valitsemisalade eelarvetes

RAHANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA	2024.aasta riigieelarve seadus (RT I, 19.12.2023, 19)		Muudatus		Täpsustatud seadus	
	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
FINANTSEERIMISTEHINGUD	1 548 095	-38	-24 840	0	1 523 255	-38
Laenukohustised	1 567 962	-38	-24 840	0	1 543 123	-38

REGIONAAL- ja PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMI VALITSEMISALA	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid	Eelarve kokku	Sealhulgas piirmääraga vahendid
FINANTSEERIMISTEHINGUD	3 900	0	24 840	24 840	28 740	24 840
Osalused avaliku sektori ja sidusüksustes	0	0	24 840	24 840	24 840	24 840

Selgitus muudatustepanekule

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala eelarvest suunatakse **44 839 558 eurot Rahandusministeeriumi** valitsemisala eelarvesse. Tegemist on 2020. aasta lisaelarvega Maaelu Edendamise Sihtasutuse sihtkapitali eraldatud vahenditega, mis olid ette nähtud põllumajandusmaa kapitalirendi meetme rahastamiseks. Meetme tegevused viidi ellu ja vahendite kasutamise tähtaeg on möödunud. Sellest tulenevalt osa vahenditest tagastatakse, mis võimaldab vähendada riigi laenukohustust ning osa summast suunatakse Maaelu Edendamise Sihtasutuse sihtkapitali põllumajandusmaa kapitalirendi rahastamiseks.

Selleks suunatakse **Rahandusministeeriumi** valitsemisala eelarvest **20 000 000 eurot Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi** valitsemisala eelarvesse Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) sihtkapitali põllumajandusmaa kapitalirendi meetme rakendamiseks. MESi hinnangul on kapitalirendi jätkuv pakkumine vajalik, sest aitab ettevõtjatel parandada kapitalile ligipääsu erinevates likviidsusprobleemides ja leevendada kriisiolukordadest põhjustatud majanduslikke tagajärgi, mis võivad avalduda tulevikus. Kapitalirent toimub müük-tagasirent põhimõttel, mis annab ettevõtjale võimaluse käibevahendite puuduse või investeeringute teostamise soovi korral müüa sihtasutusele valdavalt põllumajandusmaad sisaldav kinnisasi, võttes selle sihtasutuselt taas rendilepingu alusel kasutusse. Seejuures on isikul kohustus maa tagasi osta.

II MUUDATUS TEKSTIPARAGRAHVIDELE

Kaitseministeerium on esitanud muudatusettepaneku lisada 2024. aasta riigieelarve seadusesse täiendav tekstiparagrahv, mis annab Kaitseministeeriumile või tema valitsemisala asutustele loa vahendada kaitsealase koostöö sihtriikide kaitseotstarbelise varustuse soetusi.

„§ 11. Kaitseotstarbelise varustuse vahendamine kaitsealase koostöö sihtriikidele“

„Kaitseministeerium või tema valitsemisala asutused võivad vahendada Euroopa Liidu ja Põhja-Atlandi lepingu organisatsiooni poolt finantseeritava kaitseotstarbelise varustuse ja varude soetamiseks vajalikke vahendeid Euroopa Liidu kaitsealase koostöö sihtriikidele.“

Muudatusettepaneku selgitus:

Euroopa Liidu ja Eesti jaoks on olulised kaitsealase koostöö riigid mh Moldova ja Ukraina. Euroopa Liit on otsustanud Moldoval aidata kaitseotstarbeliste vahendite soetamist. Kaitseministeeriumi valitsemisalas olev Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (RKIK) täidab rolli Moldova relvajõududele varustamiseks Euroopa Rahurahastu rahaliste vahendite abil. Samuti on RKIK sõlminud koostööleppe Ukraina hankeagentuuriga, aitamaks vajadusel vahendada NATO ja EL liitlaste ja partnerite finantsvahendite eest kaitseotstarbelise varustuse ja varude soetust Ukrainale. RKIK võib käituda vahendajana ka teiste riikide jaoks vastavalt Eesti kaitsealase koostöö eesmärkidele.

Kaitseotstarbelise varustuse vahendamisel riigieelarvele riske ei võeta, Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvet sihtriikidele varustuse hankimiseks ei kasutata.

Riigieelarve seaduse täiendamise sätted esitatakse tulenevalt Riigieelarve seaduse § 28 lõikest 2, mille kohaselt esitatakse Riigieelarve seaduses muuhulgas sätted, mis on seotud eelarveaastal riigieelarve vahendite vahendamise korralduse või tingimustega.

„§ 12. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi finantseerimistingude arvelt põllumajandusmaa kapitalirendi meetme rakendamine“

„Käesoleva seaduse § 1 Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisala osas finantseerimistinguna kavandatud 20 000 000 eurot nähakse ette Maaelu Edendamise Sihtasutuse sihtkapitali põllumajandusmaa kapitalirendi meetmeks, mis kajastatakse eelarve ja finantsarvestuse infosüsteemides objektikoodiga SE000045.“

Muudatusettepaneku selgitus:

2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (389 SE III) § 1 täiendamiseks esitatakse ettepanek, mille kohaselt **Regionaal- ja Põllumajandusministeerium tagastab 2020. aasta riigi lisaelarve seadusega (171 SE) Maaelu Edendamise Sihtasutuse sihtkapitali eraldatud vahenditest 44 839 558 eurot**, mis olid ette nähtud põllumajandusmaa kapitalirendi meetme rahastamiseks COVID - 19 pandeemia ajal (171 SE seletuskirjast: Põllumaa omanikele pakutakse põllumaa

SELETUSKIRI

sale – and - leaseback tehinguid (kapitalirent) koroonaviiruse puhangust tingitud likviidsusprobleemide ületamiseks). Meetme tegevused viidi ellu ja vahendite kasutamise tähtaeg on möödunud.

Käesoleva eelnõuga nähakse ette Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalale taas 20 000 000 eurot põllumajandusmaa kapitalirendi meetmeks. Ülejäänud osa 2020. aasta riigi lisaeelarve seadusega eraldatud vahenditest tagastatakse (sisaldub § 1 Rahandusministeeriumi valitsemisala all), mis võimaldab vähendada riigi laenukohustust.

Kuna 2024. aasta riigieelarve seaduse §-st 1 ei selgu finantseerimistehingu otstarve, täiendatakse seadust §-ga 12, mille kohaselt kavandatud 20 000 000 eurot nähakse ette Maaelu Edendamise Sihtasutuse sihtkapitali põllumajandusmaa kapitalirendi meetmeks. Et riigieelarve täitmisel oleks võimalik jälgida ja hinnata vahendite kasutamist, nähakse nendel ette objektikood. Spetsiifilise arvestusobjekti kasutuselevõtt võimaldab vahendeid kajastada eristuvalt muudest riigieelarve vahenditest kõikides eelarve ja finantsarvestuse infosüsteemides.

Nimetatud sätte kehtestamise järel saab regionaal- ja põllumajandusminister riigi sihtasutuse asutajaõiguste teostaja esindajana otsustada Maaelu Edendamise Sihtasutuse sihtkapitali suurendamise 20 000 000 euro võrra ning selle arvelt saab hakata meedet ellu viima. Põllumaa kapitalirendi meede on sihtasutuse aruandluses turupõhise ja fiskaalse iseloomuga, mille puhul sihtasutus ei rakenda finantsvarale allahindlusi. Olemasolev meede on üles ehitatud kasutades MESi enda vahendeid (sihtkapitali) ning annab põllumeestele kindlustunde, et nende vara ei müüda edasi ega koormata täiendavate kohustistega, mis takistavad põllumeestel vara tagasiostu. Põllumajandusmaa kapitalirendi meetme eesmärgiks on kapitalile ligipääsu parandamine. Ühtlasi tagab põllumajandusmaa kapitalirendi meede põllumajandusliku maakasutuse stabiilsuse. Põllumees ei pea halvast ilmastikust või madalatest turuhindadest tingitud likviidsusprobleemi lahendama tarvikumüüjate makseajastusega, mille aastased intressimäärad on kuni 18% või müüma oma maad investeerimisettevõtetele, mille pakutavad tingimused on kallid ja põllumehele raskesti mõistetavad. On suur oht kaotada maa omand investeerimisfirmale ja seega maakasutamise õigus.

Kapitalirent töötab müük-tagasirent põhimõttel, mis annab võimaluse ettevõtjal müüa Maaelu Edendamise SA-le (edaspidi *MES*) valdavalt põllumajandusmaad sisaldav kinnisasi ning seejärel see MESilt taas rendilepinguga kasutusse võtta ning rendimaksetega maa tagasi osta.

Meedet saab kõige kiiremini ja efektiivsemalt rakendada MESi sihtkapitalist, sest sellist meedet on juba rakendatud ja protseduurid on olemas. Põllumees müüb omandis oleva põllumaa MES-ile, ja saab müügihinna enda arveldusarvele. Kapitalirendi lepingu alusel võtab põllumees kohustuse omandada sama kinnistu sama hinnaga endale tagasi. Kui kapitalirendi maksetega, sh intress, on MES-ile summa tagastatud, saab põllumees vormistada notaris omandiõiguse endale tagasi. MES-is võetakse tehing arvele finantsinvesteeringuna ja MESil on õigus varale, kui laenuosapool ei täida kohustusi. Põllumehe bilansis võetakse tehing põhivaras arvele tehingu hinnaga, mis omakorda parandab tema varade väärtust ja laenukõlblikkust pankade silmis. Kui teine laenuosapool rikub kapitalirendi lepingut, siis on MESil õigus leping erakorraliselt üles öelda ja vara muutub MESi põhivaraks, mille MES võõrandab avalikul enampakkumisel. MESil on kohustus maa tagasi müüa ainult lepingupoolele, kui viimane täidab lepingut.